

Аналітична записка
з питань порівняльного законодавства щодо
утримання собак на прив'язі та у вольєрах у державах-членах ЄС*

***Анотація.** В аналітичній записці охарактеризовано основні підходи та особливості законодавчого регулювання і правозастосовчої практики держав-членів Європейського Союзу у сфері добробуту тварин, зокрема, проаналізовано законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, акти органів місцевого самоврядування, в яких визначено вимоги до утримання собак на прив'язі та у вольєрах (включаючи їх облаштування), умови поводження із ними, певні обмеження або заборони тощо. Здійснено огляд проекту Регламенту Європейського Парламенту та Ради про добробут та відстежуваність собак і котів, а також законодавства Німеччини, Австрії, Швеції, Італії, Франції та Польщі, що регулює утримання собак на прив'язі та у вольєрах. Проаналізовано механізми державного контролю та відповідальність за порушення у цій сфері.*

***Ключові слова:** законодавство Європейського Союзу про поводження із собаками, добробут тварин, умови утримання собак на прив'язі, параметри облаштування вольєрів, запобігання жорстокому поводженню з тваринами, адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення стандартів у сфері добробуту тварин.*

Вступ

Концептуальна основа сучасного правового регулювання утримання собак визначається стратегіями гуманного співіснування людей і тварин в умовах урбанізації та обмеженого простору. Зазначене регулювання спрямоване на досягнення балансу між суспільним інтересом щодо етичного поводження з тваринами-компаньйонами та необхідністю забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя і громадської безпеки. Водночас питання утримання собак є складовою ширшої тематики добробуту тварин, яка має комплексний характер і розглядається через призму трьох взаємопов'язаних аспектів:

- фізіологічного добробуту: підтримання належного фізичного стану та біологічного гомеостазу організму тварини;
- психоемоційного добробуту: врахування ментального стану тварини як істоти, здатної відчувати;
- етологічного добробуту: створення умов для реалізації видоспецифічних потреб тварини та сприяння у прояві нею власної «тваринної» природи¹.

Необхідність в удосконаленні законодавчого регулювання у цій сфері зумовлена стрімким зростанням чисельності домашніх тварин, і передусім собак, на тлі ущільнення міської та передміської забудови. На сьогодні практика утримання собак на прив'язі або у вольєрах залишається поширеною як у приватному секторі, так і в межах діяльності суб'єктів господарювання.

¹ Кос'янчук Н.І. Історія розвитку добробуту тварин та його значення. URL: <https://www.yumpu.com/xx/document/read/22671748/-/1>

Водночас відсутність чітких, обґрунтованих правових стандартів щодо параметрів такого утримання створює передумови для систематичного порушення прав тварин на належний догляд, знижує превентивну функцію права щодо запобігання жорстокому поводженню із ними та вимагає трансформації законодавчих підходів відповідно до європейських стандартів.

Хоча впровадження суворих стандартів щодо розмірів вольєрів та заборони постійної прив'язі потребуватиме додаткових витрат від власників, ці заходи мінімізують ризики девіантної (агресивної) поведінки собак і покращують епізоотичну ситуацію. Обов'язковою умовою добробуту собак є державний контроль за їх ідентифікацією та станом здоров'я. На відміну від аграрного сектору, де контроль спрямований на безпеку харчових продуктів, у сфері утримання собак нормативне регулювання (зокрема, встановлення вимоги обов'язкового мікрочипування та реєстрації) покликане гарантувати відповідальність власника та дотримання ним санітарно-гігієнічних норм. Це дозволяє уникнути шкоди здоров'ю людей (через покуси чи поширення зоонозних інфекцій) та зменшити навантаження на муніципальні бюджети щодо вилову безпритульних тварин.

Актуальність дослідження питань нормативно-правового регулювання утримання собак на прив'язі та у вольєрах у державах-членах Європейського Союзу (далі – ЄС, Союз) зумовлена необхідністю виконання євроінтеграційних зобов'язань у межах адаптації національного законодавства до європейських стандартів, а також розглядом Верховною Радою України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою приведення їх у відповідність із вимогами Європейської конвенції про захист домашніх тварин» (реєстр. № 11328 від 07.06.2024)². Оскільки чинне національне законодавство (зокрема, Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження»³) містить певні декларативні норми, важливим є компаративний аналіз конкретних підходів та нормативних вимог до утримання собак на прив'язі й у вольєрах, які вже апробовані в державах-членах ЄС. Окрім зазначеного законопроекту (реєстр. № 11328), дослідження є релевантним для доопрацювання ініціатив щодо посилення відповідальності за неналежне утримання тварин (змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення), що в комплексі дозволить створити дієвий механізм контролю за добробутом собак, мінімізувати випадки девіантних проявів та агресивної поведінки тварин і забезпечити громадську безпеку.

Для проведення порівняльно-правового дослідження законодавства та практики питань утримання собак на прив'язі та у вольєрах було обрано: Німеччину, Австрію, Швецію, Італію, Польщу та Францію, що зумовлено низкою чинників. По-перше, доцільність аналізу нормативно-правового регулювання саме цих держав обумовлена практичною значущістю їх досвіду

² Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою приведення їх у відповідність з вимогами Європейської конвенції про захист домашніх тварин : Проект Закону України (реєстр. № 11328 від 07.06.2024). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/43354>

³ Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21.02.2006 № 3447-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>

для України в контексті євроінтеграції та гармонізації національного законодавства. Зокрема, Німеччина, Австрія та Франція формують усталені стандарти у сфері добробуту тварин і виступають орієнтиром для нормативного розвитку. Польща є прикладом держави, яка нещодавно пройшла подібний трансформаційний шлях і має схожі з Україною соціально-економічні умови, що робить її досвід особливо релевантним для України. Швеція демонструє прогресивну модель із підвищеними стандартами захисту тварин, що дозволяє оцінити перспективні напрями розвитку національного законодавства. Італія є показовою з погляду поєднання загальнодержавного та регіонального регулювання, що є актуальним у контексті процесів децентралізації в Україні. По-друге, обрані держави репрезентують варіативність регуляторних моделей та різні підходи до правового регулювання утримання собак на прив'язі, що дозволяє оцінити ефективність різних правових інструментів – від повної заборони до регульованої допустимості. По-третє, ці держави демонструють різний рівень деталізації вимог до утримання собак у вольєрах, що є важливим для визначення оптимальної моделі правового регулювання. По-четверте, ці держави різняться за моделями державного контролю та відповідальності за порушення законодавства у цій сфері.

Основна частина

Питанням дослідження та регулювання добробуту тварин в ЄС та його державах-членах традиційно приділяють значну увагу. Протягом останніх десятиліть було прийнято низку нормативних актів, які значно трансформували ставлення до домашніх тварин: від сприйняття їх як майна до визнання істотами, здатними відчувати. Підтвердженням цієї тези є те, що навіть установчі акти Союзу були доповнені відповідними положеннями. Зокрема, стаття 13 Договору про функціонування ЄС зі змінами, внесеними Лісабонським договором, визначила, що: «... Союз та держави-члени зважають на вимоги добробуту тварин як істот, здатних відчувати...»⁴.

Щоправда, спочатку відповідні ініціативи стосувалися переважно забезпечення добробуту сільськогосподарських тварин, а правила щодо захисту добробуту собак та інших так званих тварин-компаньйонів на рівні Союзу тривалий час лишалися неузгодженими. Після оприлюднення стратегії ЄС «Від ферми до виделки» Європейська Комісія взяла на себе зобов'язання з перегляду правил щодо добробуту тварин, і 07.12.2023 було оприлюднено проект Регламенту Європейського Парламенту та Ради про добробут та відстежуваність собак і котів⁵ (далі – проект Регламенту), який фактично імплементує принципи, первинно розроблені для забезпечення добробуту тварин сільськогосподарського призначення та відомі під назвою «п'яти свобод», через впровадження спільних стандартів ЄС щодо розведення, утримання та

⁴ Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

⁵ Protecting the welfare of dogs and cats. *Website of the European Commission*. URL: https://food.ec.europa.eu/animals/animal-welfare/protecting-welfare-dogs-and-cats_en

поводження з іншими домашніми тваринами, зокрема, у розплідниках, зоомагазинах та притулках⁶. Відповідні «п'ять свобод» відображені на Рис. 1:

Рис. 1.

Ці загальні принципи добробуту тварин, які фізичні та юридичні особи, відповідальні за заклади з утримання тварин (наприклад, притулки, розплідники, готелі для тварин тощо), повинні застосовувати у поведженні із собаками, визначені у статті 5 проекту Регламенту і конкретизовані в наступних спеціальних статтях цього акта. Зокрема, *свободі від голоду і спраги* відповідає визначені у проекті Регламенту обов'язок забезпечення достатнього корму і води та вимоги до регулярності годування тварини (стаття 11). *Свобода від дискомфорту* забезпечується вимогами технічного характеру щодо умов утримання (житло, температурні умови, вентиляція) та наявності достатнього простору (стаття 12). *Свобода від болю, травм і хвороб* забезпечується приписами щодо обов'язкового ветеринарного догляду та заборонаю практик, що спричиняють шкоду, а також контролем за розведенням, зокрема, для уникнення генетичних хвороб (стаття 13). *Свобода проявляти природню поведінку* реалізується через достатній простір і рух, соціалізацію (особливо для собак) та встановлення обмежень на постійне утримання на прив'язі (стаття 14). *Свобода від страху і страждань* гарантується через встановлення відповідних

⁶ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the welfare of dogs and cats and their traceability. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2023:769:FIN>

стандартів і заборон, зокрема заборони жорстокого поводження та встановлення вимог щодо мінімізації стресу, ізоляції тощо (стаття 15 та інші).

Проект Регламенту також регулює питання: ідентифікації собак і котів за допомогою мікрочіпів із метою подальшого внесення їх до спеціальної реєстраційної бази даних; збору відомостей про добробут тварин та звітності; визначення державами-членами компетентних органів, відповідальних за забезпечення фахової підготовки персоналу для притулків і розплідників для тварин; впровадження правил ввезення собак і котів на територію Союзу з третіх країн тощо. Планується, що цей Регламент буде ухвалений у 2026 році й набуде чинності з 2028 року.

Разом із тим, поки цього не відбулося, правове регулювання відповідних питань здійснюється на рівні держав-членів ЄС.

Зокрема, у *Німеччині* вимоги до утримання собак регулюються на федеральному рівні двома основними актами: Законом про добробут тварин від 24.07.1972⁷ та, більш детально, Положенням про захист домашніх тварин (собак) від 02.05.2001⁸ (далі – Положення). На підставі останніх суттєвих змін до Закону з 01.01.2023 відбулася повна заборона постійного утримання собак на прив'язі. На відміну від попередніх редакцій, які передбачали можливість використання ковзних тросів довжиною не менше 6 метрів для прив'язі собак, нововведені норми забороняють будь-які технічні засоби (ланцюги, тросові системи, затискачі), які обмежують природну мобільність тварини на постійній основі.

Виключення з цього правила допускається лише для тимчасового прив'язування собаки під час виконання нею спеціальних функцій (наприклад, службова діяльність або випас худоби) за умови безпосередньої присутності відповідальної особи. У таких випадках встановлюються суворі технічні вимоги до засобів фіксації, наприклад:

- собаці повинно бути забезпечено достатню свободу руху;
- конструкція має бути оснащена механізмом проти перекручування;
- допускається використання виключно широких нашійників без функції затягування або спеціальних нагрудних шлейок, що не спричиняють тварині болю і травм.

Основні вимоги до утримання собак у вольєрах визначені у § 6 Положення, який базується на принципі недопустимості соціальної ізоляції. Вольєр розглядається як місце перебування, що має забезпечувати реалізацію біологічних потреб та щоденний контакт з іншими тваринами, а також людьми. Конкретні розміри вольєру встановлені в Додатку до Положення і варіюються залежно від розміру собаки, що відображено на Рис. 2:

⁷ Tierschutzgesetz. Ausfertigungsdatum. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>

⁸ Tierschutz-Hundeverordnung. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschhuv/BJNR083800001.html>

Висота собаки в холці	Мінімальна вільна площа підлоги
☐ до 50 см	☐ 6 м ²
☐ від 50 см до 65 см	☐ 8 м ²
☐ понад 65 см	☐ 10 м ²

Рис. 2.

Водночас технічні нормативи передбачають збільшення площі на 50 % на кожен наступну собаку, що перебуває у спільному вольєрі, та додаткове збільшення площі для сук із цуценятами. Геометричні параметри споруди обмежуються вимогою, згідно з якою кожна зі сторін має бути завдовжки щонайменше 2 метри або не менше, ніж подвійна довжина тіла тварини. Законодавство Німеччини не встановлює максимально допустимої кількості собак у вольєрі (наприклад, не більше 5), проте запроваджує динамічну формулу площі, яка фактично обмежує кількість тварин фізичними параметрами вольєра.

Також передбачені санітарно-технічні вимоги до облаштування вольєрів, зокрема для забезпечення належної якості життя тварини встановлюється низка архітектурних та кліматичних стандартів:

- візуальна комунікація: щонайменше одна сторона вольєра повинна забезпечувати безперешкодний огляд зовнішнього середовища;
- захисна споруда: обов'язкова наявність утепленої будки, габарити якої дозволяють собаці стояти або лежати у природній позі;
- інженерні умови: підлога має бути безпечною та гігієнічною, рівень природного освітлення має відповідати пропорції вікон до підлоги.

Також законодавство Німеччини містить положення щодо соціалізації та фізіологічної активності тварини. Згідно з § 2 Положення власник зобов'язаний забезпечувати соціальний аспект життєдіяльності собаки, який включає регулярний вигул поза межами вольєра для задоволення потреб у русі, а також обов'язковий щоденний контакт із людиною. У разі групового утримання в окремих секціях собаки повинні мати можливість візуального контакту між собою⁹.

Слід зазначити, що законодавство Німеччини побудовано на засадах запобігання правопорушенням шляхом встановлення численних превентивних механізмів. Ідеться передусім про ідентифікацію та облік собак через обов'язкове мікрочипування та реєстрацію у спеціалізованих реєстрах, що забезпечує прозорість володіння та невідворотність відповідальності власників. Крім того, для власників певних категорій собак впроваджені кваліфікаційні вимоги у формі обов'язкового тестування з метою перевірки знань щодо

⁹ Tierschutz-Hundeverordnung. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschhuv/BJNR083800001.html>

біологічних потреб та правил утримання тварин. Для осіб, які планують утримувати велику кількість собак (наприклад, у розплідниках) § 11 Закону про добробут тварин встановлює дозвільний порядок¹⁰. Відповідний дозвіл видається лише після попередньої перевірки відповідності вольєрів та приміщень усім архітектурним і санітарним нормам. Також у Німеччині діє інститут громадського моніторингу, який реалізується через активну взаємодію органів влади із зоозахисними організаціями. Наявність повідомлення від таких організацій про ймовірне порушення є достатньою правовою підставою для проведення позапланової інспекції без попереднього повідомлення власника собаки.

Система контролю за дотриманням законодавства про добробут тварин і, зокрема, собак, у Німеччині має децентралізовану ієрархічну структуру, де основний обсяг наглядових та виконавчих повноважень покладено на органи місцевого самоврядування й регіональні адміністративні одиниці. Основною ланкою в системі нагляду є державні ветеринарні служби, що діють на рівні районів або міст державного підпорядкування. Їх діяльність охоплює низку напрямів. По-перше, ветеринарні інспектори мають право безперешкодного доступу до приватних і комерційних об'єктів, де утримуються тварини. У робочий час доступ здійснюється у загальному порядку, а у випадках обґрунтованої загрози життю чи здоров'ю собаки – цілодобово. По-друге, ці органи мають низку превентивних та розпорядчих повноважень, зокрема, можуть видавати обов'язкові до виконання приписи щодо усунення виявлених порушень (наприклад, із вимогою привести розміри вольєра у відповідність до нормативів протягом встановленого терміну). По-третє, державні ветеринарні служби уповноважені здійснювати регулярний плановий моніторинг діяльності комерційних заводчиків і притулків для тварин. По-четверте, ветеринарні служби здійснюють консультативну функцію із надання офіційних роз'яснень власникам щодо належної імплементації стандартів утримання.

Допоміжну, але важливу роль у системі реагування на правопорушення виконують правоохоронні органи. Ці органи здійснюють фіксацію правопорушень за зверненнями громадян (скарги на шум, неналежне поводження або порушення правил громадського спокою). У разі виявлення ознак правопорушення, наприклад, таких, як використання забороненої прив'язі, правоохоронні органи протоколюють факт і передають матеріали за підслідністю до ветеринарної служби для ухвалення адміністративного рішення.

Остаточну правову оцінку дій власника тварини забезпечують суди шляхом розгляду конкретних справ та визначення виду юридичної відповідальності. Порушення встановлених норм кваліфікується як адміністративне правопорушення (§ 18 Закону про добробут тварин), що передбачає накладення штрафу у розмірі до 25 000 євро. Виявлення ознак жорстокого поводження або спричинення істотної шкоди здоров'ю тварини тягне кримінальну відповідальність і карається позбавленням волі на строк до 3 років згідно з § 17 Закону про добробут тварин. Суд також наділений правом

¹⁰ Tierschutzgesetz. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>

виносити рішення про конфіскацію тварини або встановлення довічної заборони на її утримання.

В *Австрії* питання утримання тварин регулюється насамперед на загальнодержавному рівні Федеральним законом про захист тварин¹¹, а також деталізується у підзаконних актах, зокрема у Постанові про тваринництво № 2¹². Окремі аспекти можуть додатково конкретизуватися на рівні федеральних земель, але базові стандарти є уніфікованими.

Щодо законодавчих вимог до утримання собак на прив'язі та у вольєрах, у частинах п'ятій та шостій статті 16 Федерального закону про захист тварин встановлена загальна заборона тримати собак на ланцюгу або в будь-якому іншому прив'язаному стані, навіть тимчасово. Водночас передбачено, що це не виключає можливості «ведення собак на повідку, прив'язування під час дресирування або при залученні їх до операцій із ліквідації наслідків стихійних лих, а також при використанні їх у службових, допоміжних, терапевтичних, випасних або охоронних цілях. Дозволено також тимчасове прив'язування собак перед місцями або будівлями, перебування в яких із тваринами заборонено»¹³.

Наведена Постанова містить чіткі правила утримання собак у вольєрах та вимоги до їх облаштування, якими передбачено: площу вольєра щонайменше 15 м², наявність природнього освітлення та надання тварині можливості виходити за його межі принаймні один раз на день (Додаток 1 до Постанови про тваринництво № 2). Постанова прямо не визначає максимальної кількості собак, які можуть утримуватися у вольєрі, але передбачає, що «якщо собак утримують на вулиці групами, їх будки та місця відпочинку повинні бути достатньо великими та доступними у такій кількості, щоб усі тварини в групі могли користуватися ними одночасно без конфліктів».

Контроль за дотриманням вимог щодо утримання тварин в Австрії покладається на ветеринарні служби, які функціонують у структурі районних адміністрацій або магістратів міст федеральних земель, тобто ветеринарний контроль по суті інтегрований у загальну систему публічної адміністрації. Відповідно до статті 35 Федерального закону про захист тварин до повноважень цих служб належить проведення перевірок місць утримання тварин – як у плановому порядку, так і у зв'язку з надходженням скарг чи підозр щодо порушення вимог добробуту тварин. Предметом перевірки є, зокрема, умови утримання собак у вольєрах або при тимчасовому обмеженні їхнього руху. При здійсненні перевірок ветеринарні лікарі мають право доступу до відповідних об'єктів, витребування інформації, а також винесення обов'язкових приписів щодо усунення порушень та приведення умов утримання у відповідність до встановлених вимог. Статтею 36 окремо обумовлено, що органи, відповідальні за виконання Закону, зокрема експерти, з якими проводилися консультації, та

¹¹ Gesamte Rechtsvorschrift für Tierschutzgesetz. URL:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003541>

¹² Gesamte Rechtsvorschrift für 2. Tierhaltungsverordnung. URL:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003860>

¹³ Gesamte Rechtsvorschrift für Tierschutzgesetz.. URL:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003541>

ветеринарні експерти мають право безперешкодного доступу до приватних приміщень і транспортних засобів із метою перевірки виконання приписів ветеринарних служб, дотримуючись при цьому пропорційності обраних засобів, якщо такий доступ не надається добровільно. Це також стосується випадків, коли існує обґрунтована підозра порушення встановлених норм. Особі – утримувачу тварини має бути надана можливість бути присутньою під час перевірки, за умови, що це не ставить під загрозу цілі розслідування.

У статті 38 Федерального закону про захист тварин перелічені санкції, що можуть бути застосовані до особи, яка порушує правила утримання тварин (завдає тварині болю, страждань, травм або вбиває тварину, відокремлює тварину від матері до досягнення специфічного віку відлучення тощо): залежно від ступеня тяжкості передбачені штрафи від 7 500 до 15 000 євро.

Важливим інструментом державного впливу є право вилучення тварини. Відповідно до статті 40 цього Закону, якщо існує загроза заподіяння тварині болю, страждань або шкоди, компетентний орган має право вилучити її у власника. Такий захід застосовується у випадках серйозних або системних порушень і спрямований на негайне припинення негативного впливу на собаку. Крім того, законодавство передбачає можливість передачі вилученої тварини іншим особам або організаціям, які здатні забезпечити належні умови її утримання. Паралельно з цим можуть застосовуватися адміністративні санкції, включаючи штрафи, а також заборону на подальше утримання тварин.

Правове регулювання утримання собак у **Швеції** забезпечується Законом про захист тварин від 20.06.2018¹⁴. Конкретизація законодавчих положень здійснюється у нормативних актах Шведської ради сільського господарства (урядова установа Швеції, що підпорядковується Міністерству сільського господарства), і, зокрема, у Правилах та загальних порадах щодо утримання собак і котів від 14.05.2020¹⁵ (далі – Правила), які встановлюють більш жорсткі вимоги щодо використання прив'язі.

Відповідно до розділу 2 Закону про захист тварин собаки повинні утримуватися в умовах, які забезпечують їхній добробут, достатню свободу руху, доступ до води, укриття та належне середовище для відпочинку, включаючи можливість реалізації природної поведінки.

Законодавство прямо забороняє утримання, яке обмежує рух тварини або спричиняє їй страждання. Відповідно до статті 2 Правил тримання собак на прив'язі допускається винятково як тимчасовий захід, зокрема, для коротких вправ, у зв'язку зі змаганнями, полюванням або іншими видами діяльності, пов'язаними з роботою тварин, для відпочинку або ночівлі у подорожі, під час перебування у місцях, де вільне пересування собак заборонено, а також за наявності ветеринарно-медичних причин чи для забезпечення безпеки особи, яка взаємодіє з твариною. У додатках до цих Правил наведені детальні інструкції та таблиці для розрахунку загальної площі вольєрів, кількості собак, дозволяється

¹⁴ Djurskyddslag (2018:1192). URL: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/djurskyddslag-20181192_sfs-2018-1192/

¹⁵ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter. Website of the Swedish Board of Agriculture. URL: <https://jordbruksverket.se/download/18.603f70b719cd5b3b9411390/1773225497353/2020-008.pdf>

в них утримувати, та інші умови облаштування без зазначення стандартизованих значень. Зокрема, мінімальні розміри кліток для собак, що відповідають мінімальній площі підлоги вольєра в квадратних метрах, відображено на Рис. 3:

Висота собаки в холці	Площа підлоги вольєра для одного собаки (м ²)	Коли особини утримуються парами або групами	
		Площа підлоги вольєра для найбільшого собаки (м ²)	Для кожної додаткової собаки площа підлоги збільшується на (м ²)
< 25 см	2	2	1
25–35 см	2	2	1.5
36–45 см	2.5	2.5	1.5
46–55 см	3.5	3.5	2
56–65 см	4.5	4.5	2.5
> 65 см	5.5	5.5	3

Рис. 3.

Таким чином, шведське законодавство, подібно до німецького і австрійського, фактично виключає практику постійного утримання собак на прив'язі, розглядаючи її як несумісну з принципами добробуту тварин.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері захисту тварин у Швеції здійснюється відповідно до розділу 8 Закону про захист тварин. Компетентними державними органами є, насамперед, адміністрації округів та інші контрольні органи, призначені урядом. Ці органи наділені повноваженнями проводити перевірки умов утримання тварин, зокрема шляхом виїзних інспекцій. Вони можуть здійснювати контроль як у плановому порядку, так і за скаргами громадян або у разі підозри в порушенні законодавства. При виявленні порушень органи влади мають право видавати обов'язкові приписи щодо усунення встановлених недоліків. Якщо власник не виконує такі приписи або у випадках, коли утримання собаки пов'язане зі стражданнями або серйозними порушеннями вимог добробуту, можуть бути застосовані такі заходи, як вилучення тварини у власника, накладення адміністративних санкцій, а також заборона на подальше утримання тварин (розділи 9–11 Закону).

За порушення вимог щодо утримання тварин може застосовуватися кримінальна відповідальність у вигляді штрафу або позбавлення волі залежно від тяжкості правопорушення строком до 2 років. Конкретний вид і розмір відповідальності визначається судом у кожному випадку індивідуально.

Система законодавства щодо утримання собак в *Італії* є складнішою, ніж у Німеччині, Австрії та Швеції, через чітко структуровану дворівневу систему: існують рамкові принципи, встановлені на загальнодержавному рівні, та спеціальні, досить деталізовані норми на рівні окремих регіонів. Саме регіональні законодавчі та підзаконні акти, і, зокрема, ветеринарні регламенти,

визначають конкретні вимоги до умов утримання собак, включаючи параметри вольєрів та правила застосування прив'язі.

Основним загальнонаціональним актом, в якому визначені базові засади захисту тварин-компаньйонів, є Рамковий закон про домашніх тварин від 14.08.1991 № 281¹⁶, який, зокрема, встановлює заборону жорстокого поводження із собаками та основи державної політики у сфері запобігання безпритульності тварин. Водночас зазначений закон не містить конкретних технічних вимог щодо умов утримання собак (параметрів вольєрів, тривалості вугулу тощо).

На регіональному рівні останнім часом простежується тенденція до суттєвого обмеження використання прив'язі для утримання собак. Попри те, що в загальнонаціональному законодавстві Італії повна уніфікована заборона відсутня, у низці регіонів (таких, як Емілія-Романья¹⁷, Ломбардія¹⁸, Лаціо¹⁹ тощо) установлені суворі обмеження на постійне тримання собак на ланцюгу. У тих регіонах, де використання прив'язі формально допускається, зазвичай застосовуються такі вимоги:

- мінімальна довжина прив'язі визначається з урахуванням розміру собаки (часто встановлюється як фіксована мінімальна довжина або довжина, кратна довжині тіла тварини);
- обов'язкове використання поворотних механізмів для запобігання заплутуванню прив'язі;
- заборона використання нашійників, що затягуються (допускаються лише фіксовані нашійники або шлейки);
- у деяких випадках перевага надається системам ковзного троса.

Конкретні параметри таких вимог істотно різняться у регіональному законодавстві.

Подібним є і законодавчий підхід щодо утримання собак у вольєрах. Єдині загальнонаціональні стандарти щодо розмірів і облаштування вольєрів для собак в Італії відсутні. Відповідні вимоги визначаються регіональними актами та локальними ветеринарними нормами. Для прикладу можна навести більш деталізовані норми окремого регіону (Ломбардія), відповідно до яких для однієї дорослої собаки передбачається площа вольєра орієнтовно не менше 8–10 м²; для кожної додаткової собаки площа збільшується (зазвичай на 4–5 м²)²⁰. До облаштування вольєрів, як правило, висуваються такі вимоги: використання матеріалів, що забезпечують гігієну та можливість дезінфекції; наявність

¹⁶ Legge quadro in materia di animali di affezione e prevenzione del randagismo. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1991-08-14:281>

¹⁷ Legge regionale 17 febbraio 2005, n. 5. Norme a tutela del benessere animale. URL: <https://demetra.regione.emilia-romagna.it/al/articolo?urn=er:assemblealegislativa:legge:2005;5>

¹⁸ Legge Regionale 30 dicembre 2009, № 33. Testo unico delle leggi regionali in materia di sanità. URL: <https://www.ordinevetmilano.it/public/file/33-2009.pdf>

¹⁹ Legge regionale 21 ottobre 1997, № 34. Tutela degli animali di affezione e prevenzione del randagismo. URL: <https://www.gazzettaufficiale.it/atto/regioni/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1998-05-02&atto.codiceRedazionale=098R0176>

²⁰ Regolamento di attuazione delle disposizioni di cui al Titolo VIII, Capo II, della l.r. 33/2009 recante norme relative alla tutela degli animali di affezione e prevenzione del randagismo Giunta Regionale della Lombardia. Regione Lombardia Bollettino Ufficiale. 13.04.2017, № 2. URL: <https://www.indicenormativa.it/norma/urn%3Anir%3Aregione.lombardia%3Aregolamento%3A2017-04-13%3B2>

належного водовідведення (дренажу); забезпечення захисту від несприятливих погодних умов (вітер, опади, сонячне випромінювання); облаштування укриття (будки), яке відповідає розмірам тварини та забезпечує теплоізоляцію²¹. Проте, зазначені показники не є універсальними та можуть варіюватися залежно від конкретного регіону.

Італійське законодавство та правозастосовна практика дедалі більше орієнтуються на врахування не лише фізичного стану, але й поведінкових потреб тварини. Зокрема, утримання тварини в умовах повної ізоляції може розглядатися як порушення, якщо це призводить до страждання; власник зобов'язаний забезпечувати належний рівень догляду, включаючи регулярний контакт із твариною; обов'язковим є постійний доступ до чистої питної води та належного харчування. Вимоги щодо регулярного виходу собак можуть встановлюватися на рівні регіональних або муніципальних актів, однак не мають єдиного нормативного закріплення на рівні держави.

Система контролю за дотриманням законодавства у сфері добробуту тварин в Італії є децентралізованою та багаторівневою. Вона базується на взаємодії державних медичних (ветеринарних) структур, спеціалізованих громадських інспекторів та правоохоронних органів. Провідну роль відіграють ветеринарні служби при місцевих управліннях охорони здоров'я. Ветеринарні лікарі таких служб мають статус співробітників судової поліції, що дає їм право складати офіційні протоколи, які мають доказову силу в суді. Вони також наділені повноваженнями з перевірки наявності мікрочипування, проведення планових і позапланових перевірок місць утримання тварин (зокрема, приватних вольєрів) та виписування обов'язкових до виконання приписів, наприклад, щодо розширення вольєрів або зняття собаки з ланцюга.

Також контрольні функції можуть виконувати інспектори служби захисту тварин (так звана зоозахисна поліція) – це спеціально навчені волонтери великих зоозахисних організацій (зокрема, італ. Organizzazione Internazionale Protezione Animali (OIPA), Ente Nazionale Protezione Animali (ENPA), Lega Anti Vivisezione (LAV) тощо), які склали іспит і на підставі розпорядження префекта (представника центрального уряду в певній провінції) отримали відповідне посвідчення. Інспектори служби захисту тварин співпрацюють із органами правопорядку та мають «квазіполіцейські» повноваження в питаннях захисту тварин. Вони можуть заходити на приватну територію (за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні правопорушення), виписувати адміністративні штрафи та здійснювати превентивне вилучення тварин. По суті, діяльність інспекторів служби захисту тварин є унікальним італійським інструментом контролю, закріпленим Законом про заборону жорстокого поводження з тваринами, а також їх використання в нелегальних боях або несанкціонованих змаганнях від 20.07.2004 № 189²². Правоохоронні органи, включаючи місцеву

²¹ Legge Regionale 30 dicembre 2009, № 33. Testo unico delle leggi regionali in materia di sanità. (BURL № 52, 3° suppl. ord. del 31 Dicembre 2009). URL: <https://www.ordinevetmilano.it/public/file/33-2009.pdf>

²² Legge 20 luglio 2004, № 189. Disposizioni concernenti il divieto di maltrattamento degli animali, nonché di impiego degli stessi in combattimenti clandestini o competizioni non autorizzate. (Ultimo aggiornamento all'atto pubblicato il 16.06.2025). URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2004-07-20;189>

поліцію та так званих карабінерів лісової, екологічної та агропродовольчої охорони, контролюють дотримання місцевих регламентів у сфері добробуту тварин і мають повноваження реагувати на повідомлення про правопорушення щодо тварин, у тому числі через доступ до приватної власності у випадках, передбачених законом.

Порушення вимог щодо утримання тварин, і передусім собак, може тягнути адміністративну або кримінальну відповідальність залежно від характеру діяння. Адміністративні санкції у вигляді штрафів (наприклад, за порушення регіональних вимог щодо утримання собак) встановлюються регіональним законодавством і можуть суттєво різнитися за розміром.

Зокрема, регіони Ломбардія, Емілія-Романья та Умбрія застосовують помірні штрафні санкції від 150 євро, проте верхня межа в Умбрії може сягати 1 500 євро за порушення норм соціалізації тварини. Водночас регіони Лаціо та Кампанія дотримуються суворішого підходу до заборони утримання на ланцюгу чи використання зашморгів (задушливих нашійників): у Кампанії штраф за це сягає 2 000 євро, а в Лаціо за аналогічне правопорушення передбачено стягнення до 2 500 євро. Така диференціація дозволяє місцевим органам гнучко реагувати на специфіку правопорушень, водночас простежується загальна тенденція до поступового підвищення фінансового тягаря для власників, які ігнорують вимоги щодо простору та безпеки утримання тварин.

Якщо умови утримання визнаються «несумісними з природою тварини» або такими, що завдають «сильних страждань», діяння кваліфікуються за Кримінальним кодексом Італії. Зокрема, відповідно до статті 727 Кримінального кодексу Італії (жорстоке утримання та залишення тварини) за утримання тварин у неналежних умовах (наприклад, на сонці без води, у занадто малих клітках, які спричиняють біль) передбачені санкції у виді арешту до 1 року або штрафу від 1 000 до 10 000 євро. Якщо тварині завдано каліцтва, фізичної травми або її піддано тортурам, застосовується стаття 544-ter Кримінального кодексу (жорстоке поводження), яка передбачає позбавлення волі на строк від 3 до 18 місяців, а в особливо тяжких випадках – до 2 років, або накладення штрафу від 5 000 до 30 000 євро. У випадку, якщо подібні дії призвели до смерті тварини, строк ув'язнення та штраф збільшуються вдвічі. Умисне вбивство тварини згідно зі статтею 544-bis Кримінального кодексу тягне за собою позбавлення волі на строк від 4 місяців до 2 років. У випадках особливої жорстокості (знущання перед смертю) – до 4 років ув'язнення та штраф до 60 000 євро²³. Крім того, у разі порушення статей 544-bis/ter або 727 Кримінального кодексу, на додаток до основної санкції призначається обов'язкове вилучення тварини без права повернення власнику.

Питання утримання тварин у *Польщі* регулюються Законом про захист тварин від 21.08.1997²⁴. Вказаний акт встановлює загальні принципи гуманного

²³ Regio decreto 19 ottobre 1930, № 1398. Approvazione del testo definitivo del Codice Penale. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:codice.penale:1930-10-19:1398>

²⁴ Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19971110724/U/D19970724Lj.pdf>

поводження з тваринами, а також містить окремі норми, що прямо регулюють випадки утримання собак, зокрема на прив'язі та в умовах обмеженого простору.

Відповідно до статті 5 Закону кожна тварина потребує гуманного поводження, а її утримання повинно враховувати біологічні потреби. Особливістю польського законодавства є те, що воно не встановлює заборони утримання собак на прив'язі, однак суттєво обмежує таку практику. Зокрема, відповідно до статті 9 утримання собаки на прив'язі допускається лише за умови дотримання визначених вимог: довжина прив'язі не може бути меншою ніж 3 метри, а тривалість утримання на прив'язі не повинна перевищувати 12 годин протягом доби. Крім того, власник зобов'язаний надати собаці доступ до води, захист від атмосферних впливів та можливість відпочинку.

Щодо утримання собак у вольєрах, польський Закон про захист тварин не містить настільки деталізованих технічних вимог, як це передбачено, наприклад, у законодавстві Австрії. Водночас із загальних положень статей 5 та 9 випливає обов'язок забезпечити тварині умови, що відповідають її фізіологічним і поведінковим потребам. По суті, це означає, що вольєр повинен мати достатній простір для руху, можливість укриття від несприятливих погодних умов та належні санітарні умови. Практика застосування законодавства та органи контролю керуються тим, що під час утримання собаки у вольєрі не допускається її постійна ізоляція без належного вигулу та контакту з людиною.

Отже, на відміну від Австрії та Швеції, польський підхід не забороняє повністю використання прив'язі, але встановлює чіткі часові й просторові обмеження, спрямовані на мінімізацію шкоди для тварини. Щодо регулювання утримання собак у вольєрах, польське законодавство зорієнтовано переважно на дотримання загального принципу гуманного поводження, а не на деталізацію технічних параметрів.

Контроль за дотриманням законодавства у сфері захисту тварин у Польщі здійснюється відповідно до статті 3 Закону про захист тварин, насамперед органами місцевого самоврядування, ветеринарною інспекцією, а також іншими уповноваженими органами. Закон передбачає право відповідних органів проводити перевірки умов утримання тварин, зокрема за місцем їх фактичного утримання. Такі перевірки можуть здійснюватися як у плановому порядку, так і у відповідь на повідомлення про можливі порушення.

У разі встановлення фактів неналежного поводження з твариною або порушення умов її утримання, компетентні органи мають право застосовувати заходи впливу. Зокрема, відповідно до статті 7 Закону тварина може бути тимчасово вилучена у власника у випадку, якщо її подальше перебування у нього загрожує її життю або здоров'ю.

Крім того, законодавство передбачає адміністративну та кримінальну відповідальність за жорстоке поводження з тваринами. Особи, які порушують встановлені вимоги, можуть бути притягнуті до відповідальності у вигляді штрафів, обмеження волі та інших санкцій, установлених законодавством. Зокрема, статтею 35 Закону про захист тварин передбачені різні види відповідальності, які включають позбавлення волі строком до 5 років, штрафи у

розмірі від 1000 до 100 000 злотих, заборону на утримання тварин строком до 15 років.

Правове регулювання утримання тварин у *Франції* забезпечується Кодексом сільського господарства і морського рибальства від 06.05.2010²⁵, а також підзаконними нормативними актами, зокрема Наказом про утримання та поводження з тваринами від 25.10.1982²⁶ (далі – Наказ). Зазначені акти встановлюють як загальні принципи поводження з тваринами, так і конкретні вимоги до умов їх утримання.

У статті L214-1 зазначеного Кодексу закріплено, що тварина є істотою, здатною відчувати, і повинна утримуватися в умовах, які відповідають біологічним потребам її виду. Вказана норма є базовою і визначає загальний підхід до поводження з тваринами.

Деталізація умов утримання собак (на прив'язі або у вольєрах) здійснюється у Наказі, відповідно до положень якого забороняється утримання на прив'язі собак, що не досягли дорослого віку. Також заборонено використання способів прив'язування, що спричиняють травмування, страждання або надмірно обмежують рух тварини. Водночас, якщо виникає необхідність прив'язування собаки, потрібно дотримуватися таких вимог (пункт 8):

- нашійник має відповідати розміру і силі собаки, не бути надмірно важким;
- заборонено використовувати ланцюг безпосередньо як нашійник, а також застосовувати зашморги (задушливі нашійники);
- конструкція прив'язі повинна запобігати заплутуванню (рекомендовано використання ковзного механізму на горизонтальному тросі).

Серед вимог до вольєрів (пункт 5): площа вольєра має становити не менше 5 м² на одну особину, а висота огорожі – не менше 2 метрів. Покриття повинно забезпечувати належний санітарний стан, відведення рідин і бути безпечним для тварини. Обов'язковою є наявність затіненої зони. При цьому тварина повинна мати постійний доступ до будки або іншого герметичного укриття, що захищає від вітру, вологи, морозу та перегріву. Будка повинна бути виготовлена із ізоляційних матеріалів, піднята над землею та мати належну вентиляцію. Перед входом обов'язкове облаштування ділянки площею від 2 м² із твердого водонепроникного покриття (або решітки) із нахилом для стоку. Також передбачено обов'язок підтримувати належний санітарний стан: місце перебування собаки підлягає регулярному прибиранню, дезінфекції та видаленню екскрементів (п. 6, 7).

Контроль за дотриманням законодавства у сфері захисту тварин у Франції здійснюється на підставі положень розділу Кодексу сільського господарства і морського рибальства, присвяченого захисту тварин. Відповідно до цих норм

²⁵ Code rural et de la pêche maritime. URL:

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006071367/LEGISCTA000022200023/?anchor=LEGIARTI000022200245#LEGIARTI000022200245

²⁶ Arrêté du 25 octobre 1982 relatif à l'élevage, à la garde et à la détention des animaux. URL:

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000864910>

нагляд за умовами утримання тварин покладається на компетентні адміністративні органи, які мають право здійснювати перевірки та вживати заходів реагування у разі виявлення порушень. Фактичний контроль здійснюють органи державної адміністрації і, зокрема, ветеринарні служби. Законодавство передбачає можливість проведення перевірок місць утримання тварин, зокрема за скаргами або у разі підозри у вчиненні правопорушення. Компетентні органи мають право видавати обов'язкові приписи щодо усунення порушень, а також застосовувати заходи адміністративного впливу, включаючи припинення діяльності (розплідника чи притулку) або вилучення собаки у власника у випадку загрози його добробуту.

Відповідальність за порушення законодавства про захист тварин у Франції встановлюється як нормами Кодексу сільського господарства і морського рибальства, так і положеннями Кримінального кодексу. Зокрема, відповідно до статей R214-17 та R214-18 Кодексу сільського господарства і морського рибальства до порушень відносяться, зокрема, ненадання тварині їжі, води, належного догляду або утримання її в умовах, що можуть спричинити страждання чи травми. Відповідно до статті 521-1 Кримінального кодексу²⁷ жорстоке поводження з тваринами, включаючи їх умисне травмування або залишення без догляду, є кримінальним правопорушенням і може каратися позбавленням волі строком до двох років і штрафом до 75 000 євро.

Окремо слід зазначити, що у випадках створення небезпеки для людей або інших тварин, відповідно до статті L211-11 Кодексу сільського господарства і морського рибальства мер або префект мають право ухвалити рішення про вилучення тварини в спеціальне місце утримання, а у виняткових випадках – про її евтаназію.

Узагальнену інформацію про юридичну відповідальність за порушення правил утримання собак та інші заходів впливу у проаналізованих державах наведено в Табл. 1.

Таблиця 1

Юридична відповідальність за порушення правил утримання собак (адміністративна, кримінальна, інші види санкцій), а також розміри штрафів чи інші заходи впливу

Держава-член ЄС	Адміністративні санкції	Кримінальні санкції	Інші санкції та заходи впливу
Австрія	штраф у розмірі до 7 500 євро, а в разі повторного порушення – до 15 000 євро	Позбавлення волі строком до 2 років	Заборона утримувати та доглядати за тваринами всіх або певних видів протягом певного періоду або назавжди; конфіскація тварини.
Німеччина	штраф у розмірі до 25 000 євро	Позбавлення волі строком до 3 років	Заборона утримувати та доглядати за тваринами всіх або певних видів протягом певного періоду або назавжди; конфіскація тварини

²⁷ Code pénal. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044394119

Швеція	штраф у розмірі від 85 до 9000 євро	Позбавлення волі строком до 2 років	Заборона утримувати та доглядати за тваринами всіх або певних видів протягом певного періоду або назавжди; конфіскація тварини; примусова евтаназія тварини в певних випадках; зобов'язання позбутися тварин протягом певного періоду часу.
Італія	—	Позбавлення волі строком до 4 років та штраф у розмірі до 60 000 євро залежно від ступеня тяжкості злочину	Заборона утримувати та доглядати за тваринами всіх або певних видів протягом певного періоду або назавжди; конфіскація тварини.
Польща	штраф у розмірі від 230 до 23 000 євро	Позбавлення волі строком до 2 років, а в разі вчинення злочину з особливою жорстокістю – до 5 років	Заборона утримувати та доглядати за тваринами всіх або певних видів строком від 1 до 15 років; конфіскація тварини.
Франція	штраф у розмірі до 750 євро	Позбавлення волі строком до 3 років та штраф у розмірі 45 000 євро, а в разі смерті тварини – позбавлення волі строком до 5 років та штраф у розмірі 75 000 євро	Вимога пройти спеціальне навчання для отримання сертифіката про належну кваліфікацію для утримання тварини; конфіскація тварини; примусова евтаназія тварини.

На основі проведеного порівняльного аналізу законодавства Німеччини, Австрії, Швеції, Італії, Польщі та Франції можна виділити спільні тенденції утримання собак на прив'язі та у вольєрах в ЄС та його державах-членах, які відображені на Рис. 4:

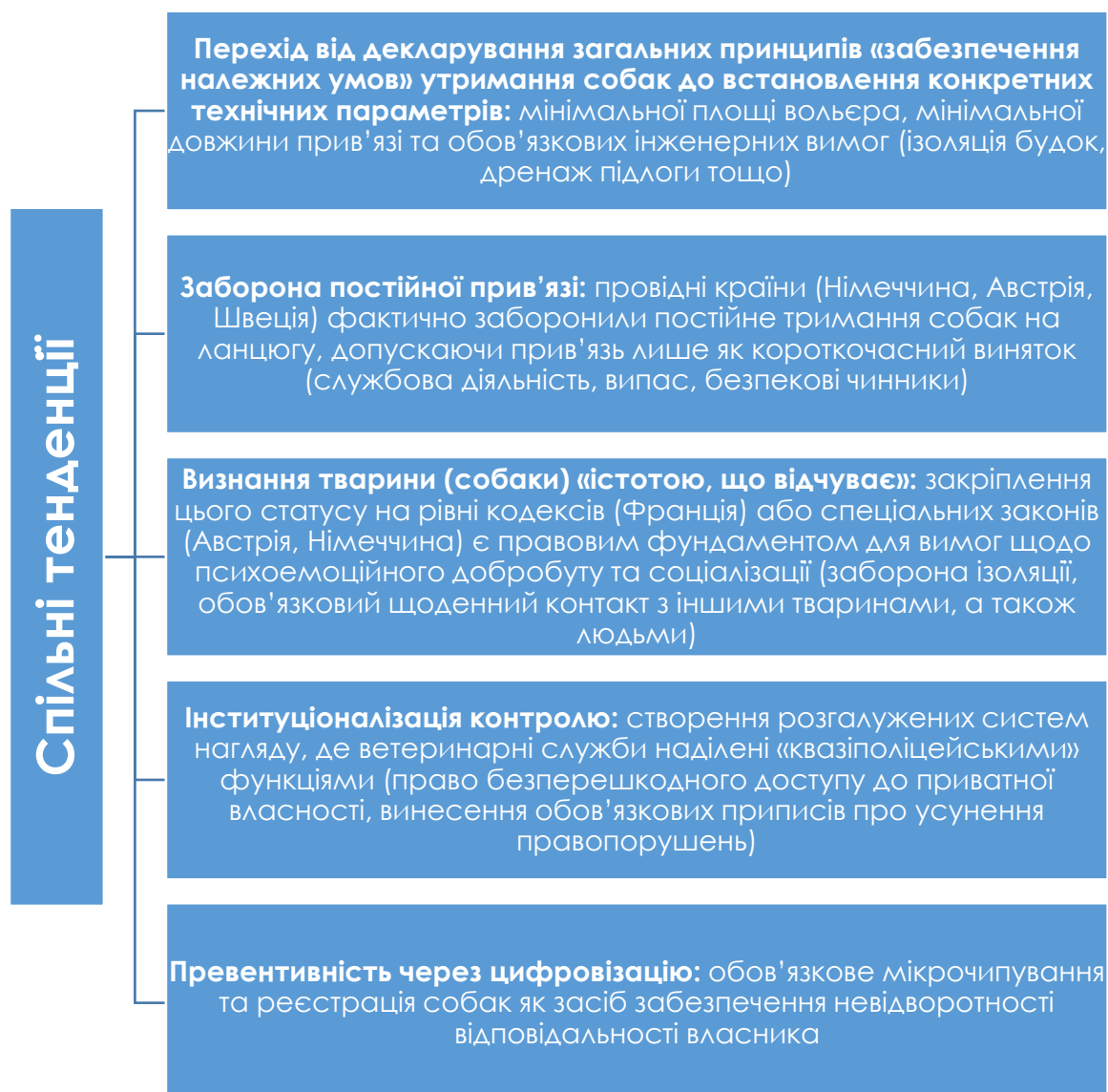

Рис. 4.

Крім того, порівняльний аналіз законодавства Німеччини, Австрії, Швеції, Італії, Польщі та Франції дозволяє також виокремити основні відмінності у підходах до правового регулювання утримання собак на прив'язі та у вольєрах в ЄС та його державах-членах, які відображені на Рис. 5:

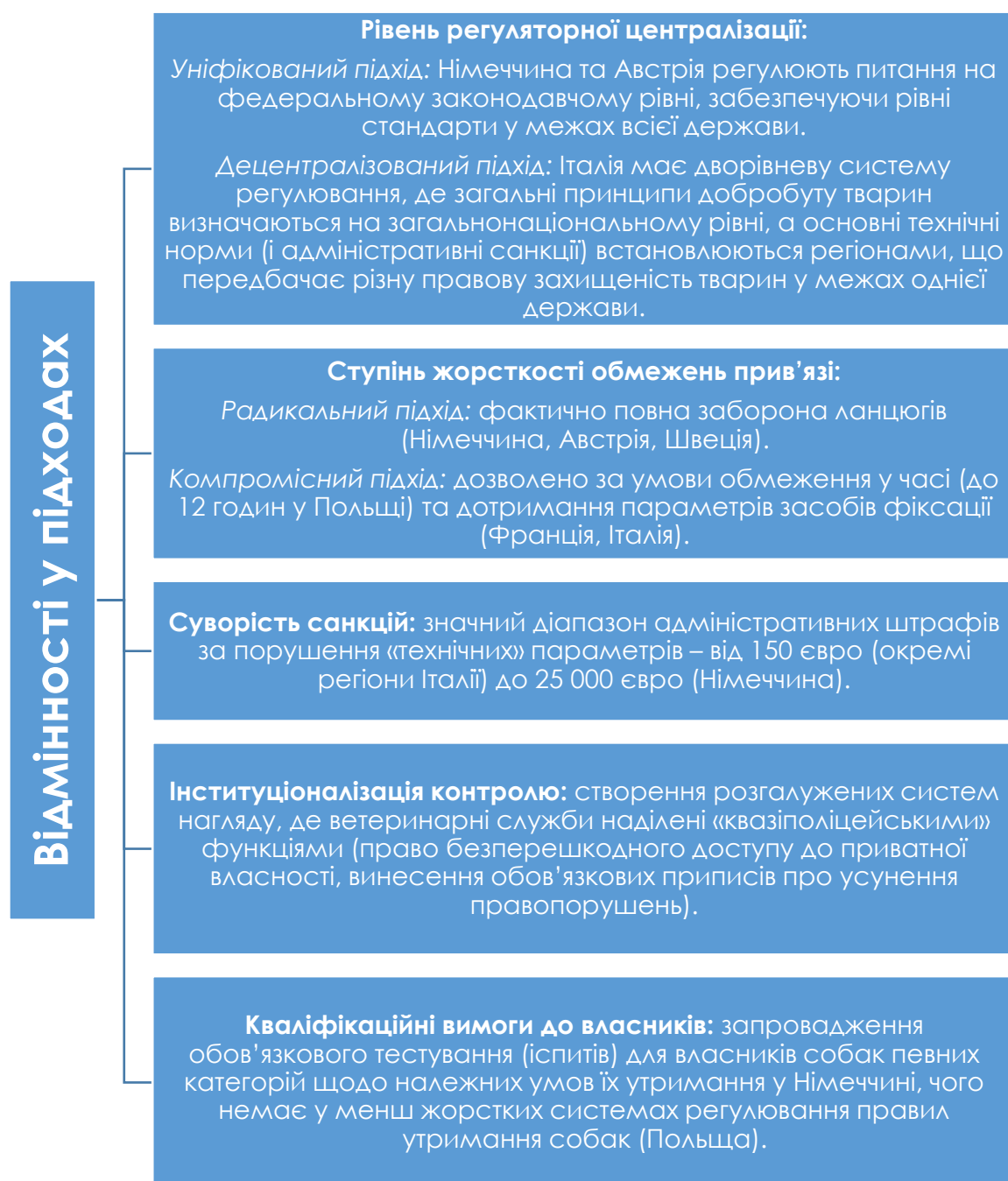

Рис. 5.

Висновки

Аналіз досвіду ЄС та його держав-членів свідчить, що у сфері нормативно-правового регулювання утримання собак на прив'язі та у вольєрах превалює тенденція до переходу від моделі захисту від жорстокого поводження до проактивної концепції забезпечення гідного життя та добробуту тварин-компаньйонів. Аналіз досвіду Німеччини, Австрії, Швеції, Італії, Польщі та Франції репрезентує різні правові підходи, рівні деталізації норм та моделі державного контролю, що сформувались у межах ЄС та його окремих держав-членів. Зокрема, у Німеччині, Австрії та Швеції сформовано модель, за якої постійне утримання собак на прив'язі прямо або фактично заборонено, що

відповідає сучасним європейським стандартам добробуту тварин. Натомість у Польщі допускається утримання собак на прив'язі за умов дотримання встановлених приписів і обмежень, а у Франції та Італії застосовується комбінований підхід, що визначається загальними законодавчими вимогами і деталізується на рівні підзаконних актів та актів органів місцевого самоврядування.

Крім того, у Німеччині та Австрії законодавчо встановлені чіткі технічні параметри вольєрів (мінімальні площі, інженерні вимоги до конструкцій, обов'язкові елементи облаштування), тоді як в Італії та Польщі превалює більш гнучкий підхід, заснований на загальних принципах недопущення страждань тварин. Швеція, крім технічних вимог, акцентує увагу на соціалізації, обов'язковому забезпеченні рухової активності та регулярному вигулі, що розширює традиційне розуміння умов утримання.

Також існує певний діапазон механізмів державного контролю та відповідальності за порушення встановлених правил. Зокрема, у Німеччині та Франції функціонує відносно централізована система нагляду з чітко визначеними повноваженнями компетентних органів, тоді як Італія, Польща та Швеція характеризуються більш децентралізованим підходом із залученням органів місцевого самоврядування та спеціалізованих служб, а подекуди і волонтерів громадських організацій. Це дозволяє проаналізувати ефективність різних інституційних моделей контролю, включаючи механізми інспекцій, адміністративних санкцій та кримінальної відповідальності.

Таким чином, обрані для аналізу держави-члени ЄС демонструють різні моделі нормативно-правового регулювання утримання собак на прив'язі та у вольєрах. Це дозволяє ідентифікувати ефективні правові механізми, оцінити їх практичну реалізацію, що у перспективі дозволить сформувані обґрунтовані позиції щодо вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення добробуту тварин.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*